# Bo‘lajak tarbiyachining kasbiy mahoratiga qo‘yilayotgan zamonaviy talablar

**Jabborova Marifat Qodiraliyevna**
pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Farg‘ona davlat universiteti
O‘zbekiston, Farg‘ona
marifatxonjabborova137@gmail.com · https://orcid.org/0009-0000-5114-8046

IQTIBOS UCHUN

Jabborova M.Q. Bo‘lajak tarbiyachining kasbiy mahoratiga qo‘yilayotgan zamonaviy talablar // Zamonaviy fan, texnologiya va innovatsiyalar: xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya materiallari (ZFTI–2026, 5-noyabr 2026-yil). – 2026. – B. 16–19. – https://doi.org/10.66073/ReFocus-Conf/051103

QR-kod — DOI sahifasiga havola

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada bo‘lajak zamonaviy tarbiyachining kasbiy mahoratining tarkibiy qismlari, uning muhim sifatlari, shaxsiy fazilatlari, kreativligining mazmuni ochib berilgan. Shuningdek, ta’lim jarayonini innovatsion yondashuvlar asosida tashkil etishning afzalliklari haqida fikr yuritilgan.

**Kalit so‘zlar:** kompetensiya, innovatsiya, an’anaviy, kreativ, interfaol, inklyuziv, resurs, multimedia, yondashuv, individual.

АННОТАЦИЯ

**СОВРЕМЕННЫЕ ТРЕБОВАНИЯ К ПРОФЕССИОНАЛЬНОМУ МАСТЕРСТВУ ВОСПИТАТЕЛЯ ДОШКОЛЬНОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ**

*Жабборова Марифат Кодиралиевна, доктор философии по педагогическим наукам (PhD), доцент, Ферганский государственный университет, Узбекистан, г. Фергана*

В данной статье раскрываются структурные компоненты профессионального мастерства будущего современного воспитателя, его важнейшие качества, личностные характеристики и сущность креативности. Также рассматриваются преимущества организации образовательного процесса на основе инновационных подходов.

**Ключевые слова:** компетенция, инновация, традиционный, креативный, интерактивный, инклюзивный, ресурс, мультимедиа, подход, индивидуальный.

ABSTRACT

**MODERN REQUIREMENTS FOR THE PROFESSIONAL COMPETENCE OF PRESCHOOL EDUCATORS**

*Marifat Kodiraliyevna Jabborova, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences, Associate Professor, Fergana State University, Uzbekistan, Fergana*

This article explores the structural components of the professional competence of future modern preschool educators, their essential qualities, personal characteristics, and the essence of creativity. It also discusses the advantages of organizing the educational process based on innovative approaches.

**Keywords:** competence, innovation, traditional, creative, interactive, inclusive, resource, multimedia, approach, individual.

## KIRISH

Bugungi kunda maktabgacha ta’lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar tarbiyachining kasbiy faoliyatiga qo‘yiladigan talablarni yanada kuchaytirmoqda. Zamonaviy tarbiyachi nafaqat bolalarga bilim va ko‘nikmalarni beruvchi pedagog, balki bolaning shaxsiy rivojlanishini qo‘llab-quvvatlovchi, uning qiziqish va ehtiyojlarini anglovchi, ijodiy fikrlashini rag‘batlantiruvchi, ota-onalar bilan hamkorlik qiluvchi hamda ta’lim jarayonini innovatsion yondashuvlar asosida tashkil eta oladigan mutaxassis bo‘lishi lozim.

Tarbiyachi yosh avlodimizni xalqimizning munosib farzandlari qilib tayyorlashdek muhim, faxrli ish bilan birga mas’uliyatli vazifani bajaradi. Tarbiyachining siyosiy yetukligi bolalarni tarbiyalash sifati uchun xalq hamda jamiyat oldidagi o‘z mas’uliyatini anglashga, ta’lim-tarbiya vazifalariga ijodiy yondashishga, o‘z mahoratini doimo takomillashtirib borish va ishdagi o‘rtoqlarining o‘sishiga yordam beradi. Demak, tarbiyachi, avvalo, bilimli bo‘lishi, o‘zi yashab turgan hayot, tabiat va jamiyatning qonuniyatlarini tushunishi, ijtimoiy faol bo‘lishi, umumiy va maktabgacha tarbiya pedagogikasini, bolalar ruhiyati, fiziologiyasi va yosh xususiyatlarini tushunishi kerak.

Demak, tarbiyachi – maxsus pedagogik, psixologik va mutaxassisligi bo‘yicha yetuk bilimli va yuksak fazilatli shaxs sanaladi. Shuning uchun zamonaviy tarbiyachi murabbiy qiyofasida quyidagi fazilatlarni namoyon eta olishi kerak. Zamonaviy murabbiy o‘z mutaxassisligi bo‘yicha chuqur, puxta bilimga ega bo‘lishi, o‘z ustida tinimsiz ishlashi kerak. Tarbiyachi maktabgacha tarbiya pedagogikasi va psixologiya, fiziologiya fanlarining asoslarini bilishi, ta’lim-tarbiya jarayonida bolalarning yoshi va psixologik xususiyatlarini inobatga olgan holda faoliyatni tashkil etishi kerak. Tarbiyachi ta’lim-tarbiya jarayonida samarali shakl, metod va vositalardan unumli foydalana olish imkoniyatiga ega bo‘lishi kerak.

Maktabgacha yosh davri bolaning jismoniy, aqliy, ijtimoiy-hissiy va nutqiy rivojlanishida muhim bosqich hisoblanadi. Shu sababli tarbiyachining bilimdonligi, pedagogik mahorati, kasbiy kompetensiyasi va shaxsiy fazilatlari bolaning kelgusidagi rivojlanishiga bevosita ta’sir ko‘rsatadi.

**Mahorat** (arabcha so‘z bo‘lib, mohirlik, ustalik, epchillikni anglatadi) – biror ish, kasb uchun zarur yoki shu sohada orttirilgan ustalik, san’at, mohirlik; bir ish yoki faoliyatni yuksak darajada, hech bir qiyinchiliksiz, o‘ta mohirlik bilan bajarish.

**Pedagogik mahorat** –

1) o‘qituvchining pedagogik jarayonni tashkiliy, metodik, ruhiy va sub’yektiv jihatdan o‘ta mohirlik, ustalik bilan tashkil etish va boshqarish qobiliyati, ko‘nikma-malakasiga egaligi;
2) ta’lim-tarbiya jarayoniga ongli, ijodiy yondashuv, metodik bilimlarni samarali qo‘llay olish qobiliyati, yuksak pedagogik tafakkur;
3) oliy ta’lim muassasalarida o‘qitiladigan pedagogik turkum fanlarning biri.

**Kasbiy mahorat** — bu pedagogning o‘z kasbiy vazifalarini yuqori darajada, samarali va ijodiy bajarish imkonini beruvchi bilim, ko‘nikma, malaka, kompetensiya va shaxsiy sifatlar majmuasidir.

Bo‘lajak tarbiyachining kasbiy mahorati quyidagi tarkibiy qismlarni o‘z ichiga oladi: pedagogik va psixologik bilimlar, bolalar rivojlanishining qonuniyatlarini bilish, ta’lim-tarbiya jarayonini rejalashtirish va tashkil etish, bolalar bilan samarali muloqot qilish, zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish, kreativ va tanqidiy fikrlash, raqamli texnologiyalardan foydalanish, ota-onalar bilan hamkorlik qilish, pedagogik vaziyatlarni to‘g‘ri tahlil qilish, o‘z ustida muntazam ishlash va kasbiy rivojlanish.

https://doi.org/10.66073/ReFocus-Conf/051103

Bo‘lajak tarbiyachi maktabgacha yoshdagi bolalarning yosh va individual xususiyatlarini chuqur bilishi zarur. Har bir bolaning rivojlanish sur’ati, qiziqishi, qobiliyati, xarakteri va ehtiyojlari turlicha bo‘lishi mumkin. Shuning uchun tarbiyachi bolaning yosh va shaxsiy xususiyatlari, rivojlanish bosqichlari, nutqining rivojlanganligi, tafakkuri va ijtimoiylashuvini yaxshi bilishi kerak.

Zamonaviy maktabgacha ta’limda bola ta’lim jarayonining faol ishtirokchisi sifatida qaraladi. Tarbiyachi bolaning fikrini tinglashi, tanlov qilishiga imkon berishi va mustaqilligini qo‘llab-quvvatlashi zarur. Zamonaviy pedagog bolaning xatti-harakatiga faqat tashqi ko‘rinishdan baho bermasligi, balki uning ortida turgan ehtiyoj va sabablarni tushunishga intilishi kerak.

Shuningdek, tarbiyachining kasbiy mahoratida muloqot madaniyati alohida o‘rin tutadi. Tarbiyachi bolalar, ota-onalar, hamkasblar va rahbariyat bilan samarali muloqot qila olishi lozim. Ayniqsa, maktabgacha yoshdagi bolalar bilan muloqotda tarbiyachining ovoz ohangi, mimikasi, imo-ishoralari va munosabati katta ahamiyatga ega. Zamonaviy tarbiyachidan ta’lim jarayonida innovatsion metod va texnologiyalardan foydalanish talab etiladi. An’anaviy tushuntirish va ko‘rsatish usullari bilan bir qatorda interfaol va o‘yin asosidagi metodlardan foydalanish bolalarning faolligini oshiradi. Tarbiyachining kasbiy mahoratini namoyon qiluvchi muhim vositalarga didaktik o‘yinlar, muammoli vaziyatlar, loyihaviy faoliyat, tajriba va kuzatish, STEAM yondashuv, interfaol metodlar kiradi. Zamonaviy tarbiyachi faoliyatida elektron ta’lim resurslaridan, multimedia materiallaridan, ta’limiy videolardan, interaktiv taqdimotlardan, raqamli didaktik vositalardan foydalana olishi kerak. Biroq raqamli texnologiyaning ta’lim maqsadiga xizmat qiluvchi yordamchi vosita sifatida qo‘llanishi maqsadga muvofiq.

Zamonaviy tarbiyachining muhim sifatlaridan biri — kreativlikdir. Kreativ tarbiyachi standart vaziyatlarda ham yangi pedagogik yechimlarni topa oladi. Masalan, oddiy o‘yinchoqdan turli ta’limiy vazifalarni bajarishda foydalanish, ertakni bolalar bilan birgalikda o‘zgartirish, tabiat materiallaridan ijodiy ishlar yaratish, muammoli savollar orqali bolalarni fikrlashga undash tarbiyachining kreativ yondashuvini namoyon qiladi. Kreativ pedagog: **“Men bolaga nimani o‘rgataman?”** degan savol bilan bir qatorda, **“Bolani qanday qilib mustaqil fikrlashga undayman?”** degan savolni ham qo‘yadi. Shu maqsad yo‘lida faoliyat yuritadi.

Zamonaviy tarbiyachi turli rivojlanish xususiyatlariga ega bo‘lgan bolalar bilan ishlashga tayyor bo‘lishi kerak. Ta’lim jarayonida barcha bolalar uchun teng imkoniyat yaratish muhimdir. Bunda tarbiyachi bolaning imkoniyatlarini hisobga olishi, zarur hollarda individual yondashuvni qo‘llashi, boshqa mutaxassislar va ota-onalar bilan hamkorlik qilishi lozim. Inklyuziv yondashuv tarbiyachidan sabr-toqat, bag‘rikenglik, empatiya va pedagogik moslashuvchanlikni talab qiladi.

## XULOSA

Demak, zamonaviy tarbiyachi faqat nazariy bilimga ega bo‘lishi bilan cheklanib qolmasdan, ushbu bilimlarni amaliy faoliyatda qo‘llay olishi kerak. Bo‘lajak tarbiyachining kasbiy mahoratiga qo‘yilayotgan zamonaviy talablar pedagogdan keng qamrovli bilim, yuqori darajadagi pedagogik kompetensiya, kreativlik, raqamli savodxonlik, kommunikativ madaniyat va doimiy kasbiy rivojlanishni talab etadi. Bugungi tarbiyachi bilim beruvchi mutaxassisdan ko‘ra, bolaning rivojlanishini tashkil etuvchi, yo‘naltiruvchi va qo‘llab-quvvatlovchi pedagog bo‘lishi zarur. U har bir bolaning individual imkoniyatlarini ko‘ra olishi, ta’lim jarayonini qiziqarli va mazmunli tashkil etishi, zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanishi hamda ota-onalar bilan samarali hamkorlik qilishi kerak.



https://doi.org/10.66073/ReFocus-Conf/051103

## FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR


1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-maydagi PQ-4312-son “O‘zbekiston Respublikasi maktabgacha ta’lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida”gi qarori.
2. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 22-dekabrdagi 802-son “Maktabgacha ta’lim va tarbiyaning davlat standartini tasdiqlash to‘g‘risida”gi qarori.
3. Azizxo‘jayeva N.N. Pedagogik texnologiya va pedagogik mahorat. – Toshkent.
4. Xoliqov A. Pedagogik mahorat. – Toshkent, 2023.
5. Muslimov N.A., Usmonboyeva M.H., Sayfurov D.M., To‘rayev A.B. Pedagogik kompetentlik va kreativlik asoslari. – Toshkent, 2015.
6. Yo‘ldoshev J.G‘., Usmonov S.A. Pedagogik mahorat. – Toshkent: O‘qituvchi, 2016.
7. Saidahmedov N. Yangi pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: Fan, 2017.
8. Ibuka M. Uchdan keyin kech. – Toshkent: Nihol, 2023. – 242 b.
9. Zimnyaya I.A. Ключевые компетенции как результат современного образования. – Moskva, 2004.
10. Karimov, U., Karimova, G., & Makhamadaliev, L. (2022). The role and significance of spiritual values in youth education. *Asian Journal of Research in Social Sciences and Humanities*, *12*(2), 181-185.
11. Zhabborova, M. R. K. (2021). Мактабгача таълим соҳаси талабаларида бошқарувчанлик қобилиятларини ривожлантириш. *Молодой ученый*, (17), 394-395.
12. Askarova, D. I., & Jabborova, M. K. (2022). The introduction of gender issues in preschool education on the example of folk pedagogy. *Oriental Journal of Social Sciences*, *2*(05), 81-87.